

Ministerstvo práce a sociálních věcí
Odbor sociálních služeb a sociální práce

Doporučený postup č. 4/2020

Aktualizované stanovisko pro poskytovatele sociálních služeb pro osoby bez domova v souvislosti s epidemií COVID-19

Určeno pro: Poskytovatele sociálních služeb

Datum platnosti: 25. 3. 2020

Datum účinnosti: 25. 3. 2020

Datum aktualizace: 7. 4. 2020

Datum účinnosti aktualizace: 7. 4. 2020

Vypracoval: Odbor sociálních služeb a sociální práce

Materiál bude průběžně aktualizován a rozšiřován

Stanovisko Ministerstva práce a sociálních věcí k poskytování sociálních služeb v návaznosti na vyhlášení nouzového stavu v České republice pro sociální služby pro osoby bez domova

Vzhledem k četnosti dotazů týkajících se poskytování sociálních služeb pro osoby bez domova a provozu sociálních služeb: center denních služeb a nocleháren, kde se vyskytuje v jeden moment i sto osob bez domova v zařízení uvedených služeb a v souvislosti s vyhlášením nouzového stavu, vydává Ministerstvo práce a sociálních věcí tato stanoviska.

Dle usnesení vlády České republiky č. 194 ze dne 12. března 2020 byl vyhlášen nouzový stav, ve kterém na dobu 30 dnů je zakázáno účinností ode dne 13. března 2020 od 6:00 hod. divadelní, hudební, filmová a další umělecká představení, sportovní, kulturní, náboženské, spolkové, taneční, tradiční a jim podobné akce a jiná shromáždění, výstavy, slavnosti, poutě, přehlídky, ochutnávky, trhy a veletrhy, vzdělávací akce, a to jak veřejné, tak soukromé, s účastí přesahující ve stejný čas 30 osob, a to do odvolání tohoto uvedeného mimořádného opatření.

Tento zákaz se však nevztahuje na poskytování sociálních služeb, které se i nadále poskytují dle platného rozhodnutí o registraci a v rozsahu základních činností podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o sociálních službách“), a to v nezbytné míře, aby nedošlo k ohrožení bezpečí a zdraví ostatních uživatelů či pracovníků dané služby. Tedy všechny sociální služby by měly být i nadále poskytovány, pokud vláda nepřijme takové opatření, kde provoz sociální služby přeruší nebo jinak omezí.

Výše uvedené v případě okruhu cílové skupiny osoby bez domova se týká sociálních služeb azylové domy dle § 57, nízkoprahová denní centra podle § 61, nocleháren podle § 63 a terénních programů podle § 69 zákona o sociálních službách, a to i v případě pokud se v jeden okamžik v daném zařízení služby nachází více než 30 osob.

Je však nezbytné striktně dodržovat základní hygienická pravidla, která jsou doporučována ze strany Ministerstva zdravotnictví (pravidelné mytí rukou, používat například i dezinfekci na ruce na bázi alkoholu, při kýchání/kašlání si zakrývat ústa kapesníkem, paží nebo rukávem – nikdy si nezakrývat ústa rukou, omezit vzájemné podávání rukou apod.).

Výjimku zákazu tvoří pouze ty druhy sociálních služeb, u kterých o zákazu poskytování rozhodne vláda v rámci nouzového stavu, jako například dne 13. března 2020 u sociální služby denní stacionáře podle § 46 zákona o sociálních službách (usnesení vlády ze dne 13. března 2020 č. 207 vyhlášené ve Sbírce zákonů pod č. 79).

Pro poskytovatele sociálních služeb zaměřené na osoby bez domova doporučujeme v pobytových, ambulantních a terénních formách měřit teplotu klientům, a to nejlépe v odpoledních hodinách, přičemž pro měření teploty klientů je třeba používat bezkontaktní teploměry. Odmítnutí měření teploty ze strany klienta může být důvodem pro odmítnutí poskytnutí sociální služby. Pokud je v azylovém domě nebo v noclehárně klientovi naměřena teplota vyšší než 37,5 °C, je nutné v této službě udělat režimní opatření a nastavit vyšší hygienická opatření a klienta dále sledovat, jestli nevykazuje další příznaky onemocnění COVID_19, a současně zavolat na linku tísňového volání 112 nebo na příslušnou hygienickou stanici. O měření teploty u uživatelů dělejte vždy písemné záznamy a zapisujte i další příznaky (dušnost, suchý kašel, bolesti kloubů a svalů), pokud se objeví. Režimní opatření spočívá zejména v tom, aby klient/ka se svými dětmi měla k dispozici volný pokoj a pokud to je možné, aby měla k dispozici možnost přípravy jídla. Pokud takováto možnost není, je nutné jim zajistit zprostředkování jídla v jednorázových obalech, pokud jsou k dispozici. Zároveň pracovníci k těmto klientům mohou přistupovat jenom v ochranných prostředcích, pokud jsou k dispozici. V případě, že uživatel opustí zařízení sociálních služeb a vrací se zpět, vždy udělejte vizuální prohlídku, změřte bezkontaktně teplotu a opět učiňte záznam. Při jejich výskytu opět neprodleně informovat příslušnou hygienickou stanici. Veškerá tato pravidla implementujte do pravidel svého provozu.

V případě, že v zařízení není možné vytvořit izolační pokoj s dostatečným vybavením (společné WC, sprchy a kuchyně pro více pokojů/byt. jednotek) a klient jeví příznaky COVID-19, je třeba vyžadovat součinnost hygienické stanice, zdravotnického zařízení a kraje a vyjednat adekvátní řešení (např. také umístění do zdravotnického či jiného zařízení sociálních služeb).

Volný pohyb a pobyt osob mimo svá bydliště upravuje v současné době mimořádné opatření Ministerstva zdravotnictví ze dne 23. března 2020 č. j. MZDR 12745/2020-1 (dále „mimořádné opatření“), kterým bylo nahrazeno usnesení vlády ze dne 15. března 2020 č. 215 (publikováno pod č. 85/2020 Sb.). Mimořádné opatření stanoví, že se zakazuje volný pohyb osob na území celé České republiky (s taxativně vymezenými výjimkami) a nařizuje se osobám pobývajícím na území České republiky omezit pohyb na veřejně dostupných místech na dobu nezbytně nutnou, pobývat v místě svého bydliště a omezit kontakty s jinými osobami na nezbytně nutnou míru. Platnost mimořádného opatření je stanovena do 11. dubna 2020 (předpokládá se ovšem další prodloužení, pokud o tom rozhodne sněmovna).

Důvodem pro odchod ze zařízení může, na základě stanovených výjimek, být například cesta do zaměstnání, na nákup, případně další vymezené účely. Odcestování mimo zařízení z důvodu návštěvy jiných osob, které nejsou osobami blízkými nebo rodinou, s přenocováním pouze za účelem setkání není možné.

Podle § 92n odst. 1 písm. b) zákona o ochraně veřejného zdraví se fyzická, právnická nebo podnikající fyzická osoba dopustí přestupku tím, že nesplní povinnost uloženou mimořádným opatřením vydaným podle § 80 odst. 1 písm. g) nebo podle § 82 odst. 2 písm. m) k ochraně zdraví fyzických osob při epidemii, nebezpečí jejího vzniku, živelné pohromě nebo jiné mimořádné události. Za přestupek lze uložit pokutu do 3 000 000 Kč.

Přestupky podle zákona o ochraně veřejného zdraví projednávají zpravidla krajské hygienické stanice. Takovéto nebo jiné jednání, může poskytovatel dále oznámit Policii ČR, případně orgánu sociálně právní ochrany dětí, pokud je vyhodnoceno ze strany poskytovatele, že dochází k ohrožení zdraví a života uživatelů, zaměstnanců, či dalších osob.

Poskytovatel po příchodu může uživateli nařídit režii pobytu v následujících dnech v zařízení obdobnou analogie karanténě uložené orgánem veřejného zdraví. Při nedodržení je možné klienta odmítnout. Veškerá tato pravidla implementujte do pravidel svého provozu a to i tak, že mohou být důvodem pro ukončení poskytování sociální služby. Klient s aktualizovanými pravidly musí být prokazatelně seznámen.

V rámci vyhlášeného nouzového stavu je možné v případě rozhodnutí poskytovatele a dostatku personálu a materiálně technického zabezpečení rozšířit poskytování sociální služby noclehárna podle § 61 na 24 hodinový provoz 7 dní v týdnu. Tudíž charakter ambulantní služby se může změnit na formu pobytovou, ale to pouze za účelem ochrany života a zdraví klientů.

V souvislosti s usnesením vlády ze dne 18. března 2020 č. 247 o přijetí krizového opatření se od 19. března 2020 od 00:00 hod. zakazuje všem osobám pohyb a pobyt na všech místech mimo bydliště bez ochranných prostředků dýchacích cest (nos, ústa); k ochraně je možné využít respirátor, roušku, ústenku, šátek, šál nebo jiné prostředky, které brání šíření kapénkové infekce. Podle Policejního prezidia mohou policisté za nedodržení udělit až desetitisícovou pokutu, případně udělit napomenutí či vykázaní z místa.

V souvislosti s nedodržováním jednotlivých opatření je možné požádat o součinnost Policii ČR, aby zajistila nezbytné důkazní prostředky pro zjištění podezření ze spáchání přestupku. V případě nedodržování těchto opatření ze strany uživatelů a po vyhodnocení rizikovosti pro provoz sociální služby, je možné ukončit poskytování sociálních služeb bez dopadu na smlouvy.

Nicméně na dodržení opatření ohledně omezení volného pohybu osob je nutné nazírat skrze čl. 4 odst. 4 Listiny základních práv a svobod (šetřit podstatu a smysl ukládaných omezení), kdy plnění některých vyhlášených opatření nebude možné po fyzické osobě (v tomto případě osoba bez domova) v praxi požadovat, pokud reálně nemá k dispozici prostory, kam by se mohla jít „ubytovat“–a kde by tedy mohla přiměřeným způsobem naplnit povinnost zdržovat se mimo veřejně přístupné prostory.

Na osobu bez domova případně bez přístřeší pohybující se venku tedy nelze nahlížet jako na osobu porušující opatření ohledně omezení volného pohybu osob.

Nejčastější oblasti otázek

Nedostatek ochranných pomůcek

Odpovědnost za distribuci ochranných pomůcek mají jednotlivé kraje. V případě, že sociální služba má nedostatek těchto pomůcek, je potřeba se obrátit primárně na kraj, ve kterém sociální služba působí. Nicméně i přesto, Ministerstvo práce a sociálních věcí celou situaci monitoruje, a to již od prvního potvrzeného případu nákazy COVID-19 v Česku. Pro akutní nedostatek pomůcek jsme vytvořili interaktivní formulář, kam mohou poskytovatelé hlásit jejich nedostatek, odkaz: <https://www.mpsv.cz/web/cz/analyza-potreb-ochrannych-pomucek-socialnich-sluzeb>. Tento nedostatek je pak řešen s kraji a dalšími aktéry.

Výskyt nemoci COVID 19 v preventivních pobytových službách

V současnosti není možné realizovat plošné testování osob bez domova a ani jiné cílové skupiny sociálních služeb vyjma seniorské populace, protože ta je tou nejohroženější. Tudíž je nutné sledovat veškeré příznaky a při jejich výskytu nastavit režimní opatření a nastavit vyšší hygienická opatření a klienta dále sledovat a kontaktovat místně příslušnou hygienickou stanici. V případě výskytu COVID_19 doporučujeme se řídit konkrétními opatřeními v doporučeném postupu č. 6

<https://www.mpsv.cz/documents/20142/1443715/DP+č.+6+Postupy+při+karanténě+Verze+3.pdf> a řídit se pokyny místně příslušné hygienické stanice. Lze se také obrátit na příslušného praktického lékaře, pokud s ním sociální služba spolupracuje, který také může zajistit testování u příslušné laboratoře. Nicméně i zde platí, že v případě, kdy dojde k pozitivnímu výskytu onemocnění COVID_19, tak by mělo dojít k přesunu klientů do zdravotnického zařízení, které mají nyní za povinnost vyčlenit jednotlivé kraje. Proto je nutná i rychlá informovanost kraje.

V případech, kdy je nutné zajistit dodatečný personál, je nutné se také obrátit na příslušný kraj. K těmto případům MPSV vydalo také doporučený postup č. 5 (viz https://www.mpsv.cz/documents/20142/1443715/Doporu%C4%8Den%C3%BD+postup+%C4%8D.+5_Pracovn%C3%AD+povinnost+student%C5%AF_VER.II_24_03_2020.pdf/35c2f20a-b8b6-d43c-1712-37e8e0371b21)